

Fod og Bopæl paa Landet, hvis man tillod, at disse Midler maatte sættes i større Eiendomme, i Herregaarde eller maasse i Statsdomainer; maasse vi da kunde faae nogle af vore Slotte eller Statskove solgte. Deri kunde der som sagt ikke være noget Farligt, medens det paa den anden Side maasse vilde vise sig, at de 40,000 Ld. Hartkorn, naar man fulgte den af mig her antydede Fremgangsmaade, inden vi saae os for, vilde være sundne meget ind, og det kunde da hende, at en Lov om dette Forhold lettere kunde gaa igjennem. Saaledes som Sagen nu staar, og efter de Forordninger, der gjøres fra forskellige Sider, tror jeg ikke, jeg vil opleve, at der udkommer en Lov om dette Forhold; jeg tror ikke engang, at det lader sig opnaa i en Memnefealber (B. e. g. So!). Det er jo muligt, men saa længe vi have den Forfatning, vi nu have, skulde det dog være underligt, om Landsting og Regjering ikke skulde være i Stand til at forhindre en Lov af den Art. Jeg har denne Overtvøning, og derfor er det netop ogsaa mit Ønske, at vi maatte komme til en Forandring, hvis det i Livens Løb skulde vise sig, at vi under den bestaaende Forfatning ikke kunne faae Reformen, som ere til Folkets Gavn, og som Grundloven fordrer. — For Øvrigt er det min Hensigt at stemme imod denne Sags videre Fremme, fordi jeg mener, det er til ingen Verdens Nytte at lade den gaa videre. Vi have jo Udvalgsbetænkninger, som man ser ikke have kunnet gjøre noget Indtryk, og jeg veed da ikke, hvorfor vi atter skulle fremskalde en Udvalgsbetænkning. Dette siger jeg ikke, fordi jeg befrugter selv at komme ind i et saadant Udvalg; men det vilde gjøre mig, ondt for de Medlemmer, hvis Opgave det maatte blive at anvende deres Tid paa et saadant Forhold, skjøndt de have langt vigtigere Sager at anvende deres Tid paa; jeg kalder dem vigtigere, fordi der er mere Udsigt til, at de kunne føres til Ende. Derfor vil jeg som sagt stemme imod Sagens videre Fremme.

Justitsministeren: Hvis jeg ikke misforstod den ærede sidste Taler, fremsatte han en Rantse, som jeg ikke tror vil lade sig gjennemføre, uden at man kommer i en betænkkelig Strid med Grundloven. Jeg beder om Forsikrelse, hvis jeg har misforstaaet det ærede Medlem, men jeg opfattede ham, som om det var hans Mening, at der skulde kunne gives Tilladelse til, at de Fideikommisskapitaler, som ere eller maatte blive forbundne med Majorater, skulde kunne anbringes i faste Eiendomme, der altsaa for saavidt traadte i Stedet for Fideikommisskapitalen, og som altsaa selv bleve en Del af Fideikommisset (Wint her Nei, de skulde være frie Eiendomme!). Den ærede Folkethingmand mente altsaa, at man skulde kunne anbringe Fideikommisskapitaler i Eiendomme, der bleve frie Eiendomme. Jeg maa tilstaa, at jeg

ikke forstaaar, hvorledes dette skulde kunne lade sig gjennemføre.

Frederiksen: Uagtet det ikke tilkommer mig, og uagtet der, efter hvad det ærede Medlem for Aarhus Amts 1ste Valgkreds (Wint her) endte med, heller ikke er nogen sær Opfordring for mig til at understøtte det ærede Medlem i denne Sag, maa jeg dog bemærke, at hans Rantse forekommer mig at være baade rigtig og hensigtsmæssig. Det, at det tillades en Fideikommissbesidder at anvende en Fideikommisskapital til at købe Jord, saaledes at han selvselgelig altsaa har Lov til at bortselge denne Jord, er i det Mindste i mine Øine ikke det Samme som at belægge Jorden med fideikommissarist Baand. Saavidt mig bekendt er der ogsaa givet i det Mindste een saadan Tilladelse til at anvende en meget betydelig Fideikommisskapital til Indkjøb af Eiendomme — ganske vist ikke her i Landet men ideofor samme og under Forhold, som ikke vare saa overmaade betryggende. I alt Fald tror jeg, at naar der skulde blive Spørgsmaal om en saadan Tilladelse, som det forekommer mig i flere Henseender kunde være nyttig, og som blandt Andet, som det ærede Medlem ansatte, vilde være en kraftig Spore til, at den Mængde Jæstegods, som for Diebliffet sidder temmelig fast i Fideikommisseternes Hænder, gik over til Selveiendom — saa vilde det ganske vist være en høist besynderlig og urigtig Indskrænkning, som det ærede Medlem vilde gjøre, at de Vedkommende nok maa købe Proprietærgaarde, de maa nok gaa bort, men derimod ikke Bøndergaarde, ikke paa nogen Maade, efter det ærede Medlems Anskuelse, maa de store Kapitaler røre ved disse, om jeg maa bruge det Udtryk, helligt Bøndergaarde. Jeg tror endog, at der for Bøndestandens Vedkommende ikke var nogen stor Ulykke i, at enkelte Bøndergaarde bleve kjøbt, efter at de vare gaaede over til fri Eiendom, efter at det gamle Jæsteforhold var forbi, og naar de 20 Aar vare gaaede, at de da gik over til at blive Jorpagtergaarde. Hvor sundt og rigtigt det end er, at vi her i Landet have lagt an paa at udville Selveiendom fremfor Jorpagtningsystemet, som der var Spørgsmaal om, da man havde Anledning til at overveie, i hvilken Retning man — ved Slutningen af forrige Aarhundrede — i det Hele skulde lægge an paa at udville vort Landbosystem, saa tror jeg dog, at der i dette Diebliff netop for Almuen, for dygtige Folk, som komme nedefra, savnes mindre Jorpagtergaarde. Vi kunne jo se, hvilken Pris Præstegaardsforpagtingerne ofte opdrives til, hvilken Efterfølgel er der ikke tilstede? Og giver det netop ikke Anledning til den megen Udvandring herfra, at det for Diebliffet er saa vanskeligt for Folk, som ikke have Kapital nok til at købe for, selv om de ere nok saa dygtige og udmærkede i deres Gjerning, at faae An-